

Rapport da gestiun e quen 2018

M E S S A D I

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau signur president
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

Pil solit semuossa l'emprema impressiun tier ina cussa per la dretga. Tier il quen 2018 ei l'impressiun all'entschatta dètg positiva. Nus savein danovamein serrar giu in quen cun gudogn. Sin la secunda eglia da se presenta la situaziun buca diltut autra, denton semuossa gia ussa tec a tec quei che nus havein gia avon in onn communicau pertuccont l'influenza dil niev model da contabilitad harmonisau HRM2. Bein succedan las investiziuns sco usitau tenor preventiv, denton san las amortisaziuns vegnir fatgas pér dil mument ch'il singul project ei serraus e

quintaus giu e quei strictamein a moda lineara tenor l'ordinaziun cantunala da finanzas per las vischnauncas. In fatg che lai presentar il quen magari megliers che quei ch'el ei en verdad. Ina situaziun che sto vegnir tenida fetg bein en egl.

Sebasond sin art. 67 dalla constituziun communal e dil bilanza ed il quen annual sco era il rapport da gestiun ensemen cul rapport dalla cumissiun da gestiun da suttametter al cussegl da vischnaunca entochen l'entschatta da zercladur.

La revisiun externa dil quen communal e dil Center da sport e cultura ei succedida sco ils onns precedents entras Confidar Fiduziaria SA. Ils revisurs Gion Friberg e Martin Caduff han confirmau ch'il quen seigi vegnius menaus fetg bein e senza incaps tenor il niev model HRM2. Els han plinavon constatau ch'ils documents necessaris seigien avon maun e ch'il sistem corrispundi allas pretensiuns da nies temps. Sin fundament dil pareri dalla revisiun externa e dallas examinaziuns dalla cumissiun da gestiun ei il quen vegnius repassaus comunablamein dalla cumissiun da gestiun e dalla suprastanza communal. Omisdus organs recamondan al cussegl da vischnaunca d'approbar il quen 2018.

Remarcas generalas tiel quen 2018

Malgrad che l'atgna finanziaziun dad 1.76 milliuns francs ei sereducida enviers igl onn vargau per rodond frs. 746'000.-- astga vegnir discurreu d'in bien quen 2018. Ils motivs per la reducziun enviers igl onn 2017 ein d'anflar en dapli cuosts tier las spartas administraziun generala, cultura e temps liber, scolaziun e formaziun e sanadad. Plinavon ein rodond frs. 149'000.-- dapli vegni prelevai ord finanziaziuns specialas e frs. 105'000.-- pli pauc vegni deponi en finanziaziuns specialas.

Il quen da gudogn e sperdita 2018 siara cun cuosts da frs. 15'250'412.40 e recavs da frs. 15'487'506.94. Ordlander resulta ina surpli da recavs da frs. 237'094.54.

Differentas investiziuns han buca saviu vegnir finidas entochen la fin 2018. Consequentamein ha aunc buca saviu vegnir entschiet el quen 2018 cun l'amortisaziun da quels objects. Quei fatg sco era la nova directiva d'amortisar las investiziuns a moda lineara han per consequenza che las amortisaziuns ein sereducidas sin frs. 285'199.20. En vesta allas investiziuns ch'ei necessarias ils proxims onns el Center da sport e cultura cuntegn il quen da gudogn e sperdita 2018 ina cudischaziun dad 1.3 milliuns francs ella prefinanziaziun per quei object.

Il quen d'investiziun siara cun cuosts da frs. 4'870'879.44 e recavs da frs. 1'420'322.95, pia investiziuns nettas da frs. 3'450'556.49. Las grondas investiziuns pertuccan la Via Acletta cun frs. 680'284.55, la canalisaziun a Cavardiras cun frs. 586'772.91, il rempar en Val Acletta cun netto frs. 1'384'283.69 sco era projects forestals da netto frs. 186'939.46.

In bien quen provochescha spert giavischs per novas investiziuns ni per ina reducziun dil pei da taglia. Cheu stuein nus denton danovamein far attents sin las grondas expensas previdas ils proxims onns per la sanaziun ed engrondaziun dil Center da sport e cultura, la sanaziun ed engrondaziun dalla serenera a Raveras muort la realisaziun dils gronds projects sil sector turistic, l'avertura Val da Segnas – Val Sogn Placi (via d'uaul Run) sco era la sanaziun dalla casa da scola. Plinavon han dabia vias communalas ed outra infrastruttura communal gronda basegn d'ina sanaziun.

Ils projects turistics Catrina Resort e la colligiaziun dils territoris da skis Mustér - Tujetsch - Andermatt ein ton sco realisai. Quei ein buns aspects per novas entradas en favur d'in bien futur da nossa vischnaunca. Sin buna via ei era il project pil niev Hotel Acla da Fontauna, denton decidu ei cheu aunc nuot definitivamein. Las investiziuns dils proxims onns vegnan ad esser decisivas per la situaziun finanziaria da nossa vischnaunca per la proxima generaziun. Bunas investiziuns en buns projects e bien manteniment dall'infrastruttura communal mantegnan e schaffeschan plazzas da lavur e genereschon dapli entradas tier l'economia sco era tier il maun public.

Sco menziunau el rapport da gestiun ei el decuors da 2018 vegniu entschiet cun las empremas lavurs da construcziun vid las vias da meglieraziun. Quei ei era stau per l'administraziun communal il punct da partenza da menar in quen separau per la meglieraziun. Sebasond sin art. 4 lit. h dil regulativ per la meglieraziun funsila vegn il quen suttamess al cussegl da vischnaunca per approbaziun.

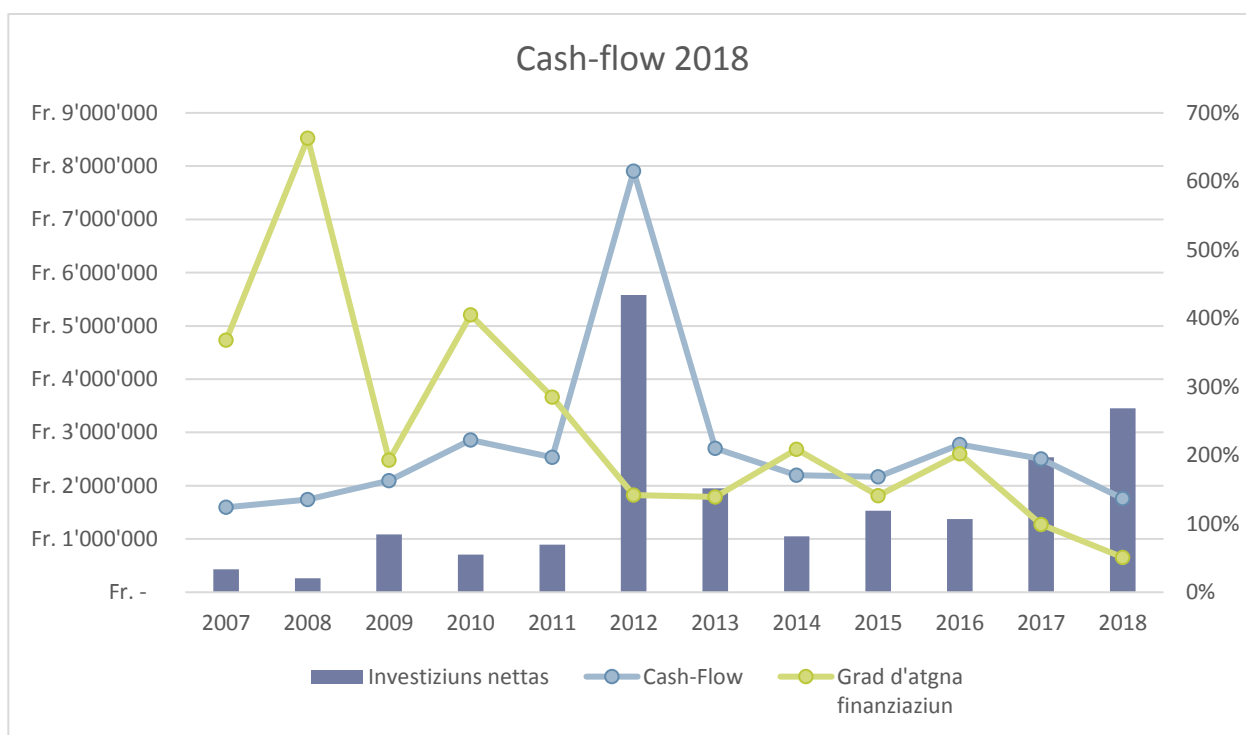
Rapport da gestiun

Il rapport da gestiun informescha detagliadamein sur dall'activitad dallas autoritads communalas. Il cussegl da vischnaunca retscheiva la versiun provisoriva. Suenter la tractaziun el cussegl da vischnaunca vegn il document stampaus ella fuorma usitada, il quen en ina fuorma cumprimida.

Surveta dallas cefras indicativas

	Quen 2018	Preventiv 2018	Quen 2017
Atgna finanziaziun	frs. 1'757'577	frs. 576'500	frs. 2'503'538
Deivet net absolut	frs. 2'441'627	frs. 3'637'116	frs. 764'016
Deivet net per habitont	frs. 1'141	frs. 1'700	frs. 357
Grad d'atgna finanziaziun	50.94 %	16.71 %	98.86 %
Quota d'atgna finanziaziun	12.17 %	4.09 %	17.47 %
Quota dil survetsch da capital	2.53 %	5.20 %	13.58 %
Quota da debitaziun dil tscheins	0.55 %	0.87 %	0.57 %

Ils daners d'emprest ein enviars igl onn vargau s'augmentai per frs. 4'250'000.-- e muntan per la fin 2018 a frs. 12'250'000.--.

Midadas enviars il preventiv

El decuors digl onn 2018 han las instanzas communalas concediu suandonts credits che svieschan dil preventiv 2018:

Quen da gudogn e sperdita

expensas	entradas	cto.	intent	gremi
14'600.00		0120.3132.00	Analisa da structuradas communalas	sp
20'000.00		0210.3010.00	Engaschament dalla nova contabilista e temporarmein dall'anteriura emprendista	sp
4'000.00		0220.3110.00	Uffeci da baghegiar: Acquist program da malegiar CAD	di
20'000.00		0220.3110.00	Endrizzar biro menader infrastruttura ed adattar biro menader uffeci da baghegiar	sp
14'600.00		1610.3144.00	Retschercas per sclarir la necessitad davart ina sanaziun da plum tiels stans da tir	sp
32'300.00		1620.3144.00	Acquist da 280 madrazzas per ademplir las pretensiuns en cass d'urgenza	sp
100'000.00		2170.3144.00	Cumpra d'urdeins pil plaz da scola	sp
	100'000.00	2170.4260.00	Donaziun d'ina persuna privata	sp
3'000.00		3210.3113.00	Colligiazioni dalla biblioteca populara cun WLAN	sp
3'100.00		3290.3636.02	Augment dils cuosts per la lavur da giuventetgna Cadi	sp
10'500.00		4210.3160.00	Mobiliar per la stanza publica ella surbaghegiada sut Gliendas	sp
26'500.00		6150.3141.00	Fermada dil bus a Salaplauna	sp
8'700.00		6150.3149.00	Adattar illuminaziun publica a Mumpé Medel en connex cun sanaziun dalla via cantunala	di
65'000.00		6150.3151.00	Sanaziun dil parcadi Central	sp
3'000.00		6190.3101.00	Cumpra da material per ex18	di
9'000.00		6190.3111.00	Endrizzar a Cuoz niev biro per menader dil menaschi tecnic	sp
27'000.00		6190.3111.00	Cumpra da sugas pil tuorn Wyssen	sp
	27'000.00	6190.4510.00	Sugas pil tuorn Wyssen: Prelevaziun ord fondo	sp
55'000.00		6190.3111.00	Cumpra carr Bergwald 3500 Hybrid	sp
	55'000.00	6190.4510.00	Carr Bergwald 3500 Hybrid: Prelevaziun ord fondo	sp
40'000.00		7100.3632.00	Corporaziun d'aua Las Fontaunas, Mumpé Medel: Contribuziun vid sanaziun infrastruttura	sp
32'000.00		7301.3111.00	Cumpra da containers per la rimnada e dismessa da rufid blocont	sp
	32'000.00	7301.4510.00	Ulivaziun dalla finanziaziun speciala muort cumpra da containers	sp
4'000.00		7900.3131.00.01	Definir ell'alp Russein la zona davart la protecziun dallas auas	di
9'000.00		7900.3131.00.13	Surluvrar il plan da quartier Latis	sp
8'600.00		8110.3140.01	Meglieraziun funsila cumpart per schischom communal 2018	di
10'000.00		8250.3199.00	Cumpra dallas parcelas 522, 2430 e 2526 a Funs e Mumpé Medel	sp
519'900.00	214'000.00		Total credits supplementars	
	305'900.00		Surpli expensas supplementaras netto	
624'393.00			Surpli entradas tenor preventiv 2018	
318'493.00			Surpli entradas tenor preventiv 2018 incl. credits supplementars e posteriurs	

Legenda:

di = direziun communal
 sp = suprastanza communal
 cv = cussegl da vischnaunca
 cdv = cuminonza da votants

Quen d'investiziun

expensas	entradas	cto.	intent	gremi
177'000.00		1500.5060.00	Cumpart vid cumpra auto-cistiarna	cv
119'000.00		3411.5040.00	Preparar la planisaziun dalla sanaziun complessiva dil CSC	cv
10'200.00		7710.5040.00	Lavurs restontas vid edifices d'infrastructura pil santeri	sp
306'200.00	0.00		Total credits supplementars	
	306'200.00		Surpli expensas supplementaras netto	
	3'143'400.00		Surpli expensas tenor preventiv 2018	
	3'449'600.00		Surpli expensas tenor preventiv 2018 incl. credits supplementars	

Entginas explicaziuns tiel quen da gudogn e sperdita

0110.3000.00
Sedutas e schurnadas cumissiuns

Differentas cumissiuns ein stadas 2018 alla lavur, p.ex. revisiun lescha da cristallas, lescha d'agricultura, planisaziun locala, nova lescha da polizia. Quei ha per consequenza ch'ils cuosts per sedutas e schurnadas ein per biebein frs. 5'600.-- pli aults che budgetau.

0220

Enviers il quen 2017 ei cunteniu el quen 2018 las pagas cumpleinas dil niev menader digl uffeci da baghegiar sco era dil menader infrastructura (cto. 0220.3010.00). Entras quellas midadas persunalas han era ils plazs da lavur stuiu vegnir adattai cun mobiliar e programs d'EED (cto. 0220.3110.00).

0220.3132.01
Consultaziun giuridica

Muort complexas damondas da baghegiar e recuors, consultaziuns da leschas e damondas en connex cun habitaziuns secundaras sco era plans da quartier ein ils cuosts per la cussegliazion giuridica marcantamein pli aults che previ.

0290.4470.00
Tscheins d'affittaziun

Il menader dil menaschi tecnic ha dislocau la fin da schaner 2018 siu biro dalla casa communal sur il luvratori communal a Cuoz. Per quei motiv ein ils tscheins d'affittaziun en casa communal sereduci.

1620.4501.00
Prelevaziun ord fondo schurmetg civil

El fondo dil schurmetg civil (cto. 20910.01) sesanflan la fin 2018 aunc frs. 7'426.55. Igl onn 2018 ha igl uffeci militar e da protecziun civila dil Grischun buca dau il consentiment da prelevar daners ord il fondo.

2 Scolaziun e formaziun

La direcziun da scola s'engascha era ord vesta dallas finanzas cun in bien senn da responsablada. Quei ha per consequenza ch'ils cuosts nets schaian rodund frs. 182'000.-- sut ils cuosts budgetai.

2120.4260.00
Restituziuns

Persunal da nossa scola ha era 2018 instruiu lecziuns en favur dalla Casa Depuoz e dil Center da formaziun Surselva. Quellas lecziuns han saviu vegnir tschentadas a quen alla Casa Depuoz ed alla Regiun Surselva.

2170.4260.00
Restituziuns e diversas entradas

Nunspitgadamein ha ina persuna dalla Bassa fatg ina generusa donaziun da frs. 100'000.-- en favur da nossa vischnaunca. La suprastanza communal ha decidu d'impunder quels daners per embellir il niev plaz da pausa dalla scola Cons. Cunquei che l'adattaziun dil plaz da pausa succeda pér el decuors 2019, ein ils frs. 100'000.-- vegni cudischai transitoriamein el cto. 2170.3144.00.

2200 Scolaziun

Ferton che las contribuziuns a scolas specialas ein carschidas per

<i>speciala</i>	varga frs. 28'000.-- (cto. 2200.3611.00) enviars il quen 2017, ein ils cuosts dil survetsch logopedic Surselva sereduci per biebein frs. 13'000.-- (cto. 2200.3612.01).
<i>3411.3300.00 Amortisaziuns ordinarias</i>	El quen 2018 ei la summa bilanzada dil CSC vegnida amortisada cumpleinamein. Consequentamein sereduceschan las amortisaziuns ordinarias el quen 2018 sin l'amortisaziun dalla maschina da schubergiar il glatsch.
<i>3411.3893.00 Deposit en prefinanziaziun CSC</i>	Sco menziunau ell'annexa tiel quen 2018 (cefra 9.1 fatschentas extraordinarias) ei vegniu fatg in deposit dad 1.3 milliuns francs ella prefinanziaziun dallas futuras investiziuns el CSC.
<i>4 Sanadad</i>	Ferton ch'ils cuosts pils spitals schaian per bunamein frs. 87'000.-- sut il preventiv, ein ils cuost per la tgira d'attempai carschi per varga frs. 131'000.--. Motiv principal persuerter ein las contribuziuns allas casas da tgira (cto. 4130.3612.00), las qualas vegnan influenzadas dil diember dallas personas attempadas e dil grad da tgira da mintga singula persona. Quels dus indicaturs san svariari grondamein dad onn tier onn.
<i>6150.3141.01 Survetsch d'unviern</i>	Il stregn unviern 2017/2018 sco era la nevada dalla fin d'october 2018 ein s'effectuai a moda negativa sil svilup da cuosts dil survetsch d'unviern. Ils collaboraturs dil menaschi tecnic e las interpresas privatas prestan fetg buna lavur en favur d'ina buna e segira infrastruttura communal.
<i>7201 Dismessa e purificaziun d'aua</i>	Differents projects da canalisaziun ein aunc en execuziun. Per quei motiv ein las amortisaziuns per varga frs. 128'000.-- pli bassas che budgetau. Consequentamein siara la finanziaziun speciala cun in surpli da recavs da frs. 97'982.41.
<i>7301 Dismessa da rumien</i>	L'economisaziun dil rumien siara cun in manco da frs. 74'222.03. Cunzun la cumpra da tschun containers e duas pressas d'ocasiun per la piazza da rimnada a Raveras sco era da moloks ha caschunau quei surpli da cuosts (cto. 7301.3111.00).
<i>8400.3134.00 Infrastructura turistica</i>	Il stregn unviern 2017/2018 ha era caschunau per dapli cuosts tier l'infrastructura turistica muort la rumida da neiv sco era reparaturas da sendas.
<i>9 Finanzas</i>	Ils recavs budgetai tier las taglias communalas generalas ein vegni contonschi. Tier las taglias specialas schaian ils recavs rodund frs. 62'000.-- sur la summa tenor preventiv, quei cunzun muort in augment dalla taglia sin schischom (cto. 9101.4021.00)

Indicaziuns tiel quen d'investiziun

Las investiziuns nettas da 3.45 milliuns francs corrispundan al preventiv. Las summas totalas dils cuosts e dils recavs ein denton per bunamein 4 milliuns pli bassas che previu. La raschun persuerter ei che differentas investiziuns ein aunc buca vegnidas exequidas resp. ein s'entardadas p.ex. sanaziun Via Run, cuvrida Via Raveras, divers projects da canalisaziun sco era projects forestals e turistics.

Consideraziuns finalas

In quen san ins interpretar ord pliras vestas. Ils ins vesan sulettamein il deivet e fan quitaus. Ils auters vesan las investiziuns ed ein satisfatgs. Tier il quen communal eis ei l'obligaziun da tuttas personas involvidas da tener en egl tuttas verdads ed eventualitads. Denton eis ei era cheu aschia, ch'ins sa buca dar garanzia gia ordavon che tut vegni sco previu.

Il post da revisiun extern constatescha en siu rapport ch'ei seigi gartegiau dètg bein alla suprastonza communal d'observar il preventiv. Era sch'il menaschi dil Center da sport e cultura ei deficitar, taxeschan ils revisurs il CSC per ina ferma valur per nosa vischnaunca e l'entira regiun.

Propostas

En concordanza cun la cumissiun da gestiun

propo na

la suprastonza communal al cussegl da vischnaunca:

1. d'approbar il rapport da gestiun ed il quen 2018;
2. da far in deposit dad 1.3 milliuns francs ella prefinanziaziun per la sanaziun cumplessiva dil Center da sport e cultura;
3. da suttametter il quen 2018 al referendum facultativ conform agl art. 21, lit. a dalla costituziun communal.

Suprastonza communal Disentis/Mustér

Il president:

Il canzlist:

Robert Cajacob

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 25 d'avrel 2019

Q:\011 Legislaziun\Cuss 2017-20\Messadis\me1818_Quen 2017.docx

Document cuntenend:

- survesta dil quen 2018
- quen da gudogn e sperdita 2018
- quen d'investiziun 2018
- bilanza pils 31-12-2018
- quen dalla circulaziun dil mieds finansials
- quen e bilanza dil Center da sport e cultura 2018
- quen da facultad e da menaschi dalla meglieraziun funsila 2018
- annexa tiel quen 2018
- rapport dalla cumissiun da gestiun

Plinavon:

- sboz dil rapport da gestiun 2018